

בס"ד. ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון, ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך וגו' וישבת אצל אבן האזל¹. וידוע הביאור בזה בדרושי חסידות² שאמירת יהונתן לדוד הו"ע ההמשכה לספירת המלכות, בחינתו של דוד, לירד לעולמות ב"ע, ועד להירידה למטה בעוה"ז הגשמי, שזהו"ע אבן האזל, מלשון³ האי עלמא דאזלינן מיני⁴, ענין ההליכה⁵, שדוקא ע"י העבודה בעוה"ז נעשים בבחי' מהלכים, כידוע⁶ שהנשמות קודם ירידתן בגוף הם בבחי' עומדים, כמו המלאכים, ועז"נ⁷ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, שע"י ירידת הנשמה לעוה"ז להתלבש בגוף ונה"ב נעשית בבחי' מהלך שהוא בבחי' בלי גבול, לפי שדוקא ע"י הירידה למטה נשלמת הכוונה העליונה דנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁸.

(ב) ולהבין כל זה בפרטיות יותר יש להקדים מ"ש⁹ וידבר ה' אל משה במדבר סיני גו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל גו' במספר שמות וגו'¹⁰, ואיתא¹¹ במדרש רבה¹² משל למלך שהיו לו גרנות הרבה כו', והי' לו גורן אחת ראה אותה נאה אמר לבן ביתו אותן הגרנות כו' אל תדקדק במנינם, אבל זה דע כמה כורים יש בו וכו', כך כו' אמר הקב"ה למשה העכו"ם כו' אל תדקדק במנינם, אבל ישראל צדיקים הם כולם חטים אגודיהם [כדאיתא לעיל מיני¹³ בטנך ערימת חטים¹⁴ נמשלו ישראל כערימה של חטים שנכנסות לאוצר במנין, אבל התבן והקש אינן נמנים ולא נמדדין, כך אומות העולם נמשלו כתבן וכקש, שנאמר¹⁵ כקש

-
1) שמואל"א כ, יח"ט — הפטרת שבת ערב ר"ח.	ספ"ג. במדבר"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו. ובכ"מ. (9) ריש פרשתנו.
2) מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' סג ואילך.	10) בהבא לקמן — ראה ד"ה שאו את ראש גו' תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' קג).
3) אה"ת בראשית יא, ב. כד, ב ואילך. ועוד.	11) ראה גם אה"ת פרשתנו ס"ע ג. סה"מ עירובין נד, א.
4) אה"ת שם.	12) הנ"ל ס"ע קסט.
5) ראה מפרשי התנ"ך עה"פ.	13) במדבר"ר פ"ד, א.
6) תו"א וישב ל, סע"א ואילך. ובכ"מ.	14) פ"א, ד.
7) זכרי' ג, ז.	15) שה"ש ז, ג.
8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר	15) תהלים פג, יד.

לפני רוח, וכן ובית עשו לקש¹⁶], שנאמר¹⁷ ועמך כולם צדיקים, וכן הוא אומר¹⁸ כולך יפה רעיתי ומום אין בך, לכך דקדק במנינם של ישראל. וצריך להבין¹⁹, איך יתכן לומר שכל ישראל הם צדיקים, והלא מצינו שאמרו חז"ל²⁰ ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטין כו', שזהו בנוגע לאמיתת שם התואר והמעלה של מדריגת צדיק, ואפילו בנוגע לתואר צדיק בשם המושאל, לענין שכר ועונש לפי שדון אחר רובו ומקרי צדיק בדינו²¹, גם אינו מובן איך אפשר לאמרו על כל ישראל כו', ואעפ"כ נאמר ועמך כולם צדיקים, וכן כולך יפה רעיתי ומום אין בך, שמצד זה ישנו הדקדוק במנינם של כל ישראל, למנות (לא רק את השבטים כו', אלא) את כל אחד ואחד מישראל.

והענין בזה²², דמ"ש ועמך כולם צדיקים הוא מצד הענין דקיום המצוות שישנו בכל ישראל, כמארז"ל²³ אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון. דהנה, ידוע שכל המצוות נקראים בשם צדקה, כמ"ש²⁴ וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה גו', וכן מצינו באברהם, שממנו מתחילה התקופה דשני אלפים תורה²⁵, דכתיב בי²⁶ אשר יצוה את בניו גו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה גו'. וכיון שהמצוות נקראים בשם צדקה, לכן נקראים מקיימי המצוות בשם צדיקים. אמנם, הא גופא צריך להבין מפני מה נקראו כל המצוות בשם צדקה, דלכאורה, צדקה אינה אלא א' המצוות שנצטוונו ליתן לעני די מחסורו²⁷, ומה שייך זה לכל המצוות שיקראו בשם צדקה, ועד שבגלל זה יקראו גם מקיימי המצוות בשם צדיקים, והרי לשון צדיק הוא לשון זכאי, ששייך בדין ומשפט, כמארז"ל²⁸ איש פלוני אתה זכאי כו', וא"כ, אינו מובן מה שייך לשון צדיק שבו יקרא אדם שמקיים המצוות. אך הענין הוא, שצדקה ענינה להחיות רוח שפלים, שהרי העני הוא שפל ונבזה, וכאשר נותנים לו מזון ולבוש כו', אזי אתה החיית את נפש העני כו' (כלשון חז"ל²⁹),

תרלד ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' קה ואילך.

23 חגיגה בסופה.

24 ואתחנן ו, כה.

25 ע"ז ט, א.

26 וירא יח, יט.

27 פ' ראה טו, ח.

28 סנהדרין כט, א (במשנה).

29 תנחומא משפטים טו.

16 עובדי' א, יח.

17 ישעי' ס, כא.

18 שה"ש ד, ז.

19 ראה גם סה"מ הנ"ל ס"ע קסו ואילך.

20 יומא לח, ב.

21 תניא פ"א.

22 בהבא לקמן — ראה גם לקו"ת

שה"ש מד, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע'

תפט ואילך. אוה"ת שה"ש (כרך ב') ס"ע

ובפרט כאשר נותן לו בסבר פנים יפות ומפייסו ומדבר לו דברי תחנונים וניחומים³⁰, שע"ז מגביהו ומרוממו משפלותו. וכן הוא למעלה, דכתיב³¹ כה אמר רם ונשא גו' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים וגו', דהנה, כל העולמות והנבראים הם שפלים לגבי, ובפרט עולמות התחתונים עד לעוה"ז הגשמי שאין לך עולם שפל מזה שאין מאיר בו גילוי אלקות כו', והפעולה דהמשכת גילוי אלקות למטה ענינה להחיות רוח שפלים, שזוה"ע הצדקה למעלה. ועל שם זה נקרא הקב"ה בשם צדיק, כמ"ש³² כי צדיק ה' צדקות אהב. ועפ"ז יובן הטעם שכל המצוות נקראים בשם צדקה³³, לפי שעל ידם נמשך גילוי אלקות למטה להחיות רוח שפלים. דהנה, התורה והמצוות ניתנו למטה דוקא, במקום היותר שפל, וכמאמר משה רבינו למלאכי השרת [במענה על טענתם להקב"ה חמודה גנוזה כו' אתה מבקש ליחנה לבשר ודם, תנה³⁴ הודך על השמים] למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם כו'³⁵, כדי שע"י קיום התומ"צ יומשך גילוי אלקות למטה ביותר. וזהו מש"נ ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה גו', שהמצוות (שנקראים בשם צדקה) הם כמשל הדרך שמחברת שני מקומות שמצד עצמם הם רחוקים זמ"ז, כמו דרך המלך שנמשך והולך מעיר המלוכה מקום מושב המלך אל כל העיירות שברחבי המדינה עד לפנה נדחת. ודוגמתו בנמשל, שהתומ"צ הם דרך הוי', שעל ידה נעשה החיבור בין אלקות לעולמות, שיומשך גילוי אלקות עד למטה מטה ביותר (כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בארוכה בביאורי הזהר פ' וישלח³⁶ בפירושו הכתוב³⁷ ישרים דרכי הוי'). וכיון שע"י המצוות (דרכי הוי') נמשך גילוי אלקות למטה להחיות רוח שפלים, שזוה"ע הצדקה, לכן נקראים כל המצוות בשם צדקה, ומקיימי המצוות בשם צדיקים.

ג) **אך** עדיין צריך להבין כללות ענין ההמשכה והגילוי למטה בעולם השפל (שנעשה ע"י קיום המצוות), דלכאורה, ה"ז ירידה גדולה והשפלה לפניו ית', וכטענת מלאכי השרת תנה הודך על השמים דוקא. אך הענין הוא, דהנה כתיב³⁸ המשפילי גו' בשמים ובארץ, שההשפלה להיות נמשך ומתגלה בשמים היא אותה השפלה שמשפיל את עצמו

(30) ב"ב ט, ב. רמב"ם ה' מתנות עניים
 פ"י ה"ד.
 (31) ישע"י נו, טו.
 (32) תהלים יא, ז.
 (33) ראה גם תניא פל"ז (מח, ב).
 (34) שם ח, ב.
 (35) שבת פח, ב.
 (36) יט, ב ואילך.
 (37) הושע יד, יו"ד.
 (38) תהלים קיג, ו.

להיות נמשך ומתגלה בארץ, ששניהם (שמים וארץ) הם השפלה א' בשוה ממש לגבי מהותו ועצמותו ית'³⁹.

ויובן בהקדם הביאור במ"ש מה רבו מעשיך הוי'⁴⁰ ומה גדלו מעשיך הוי'⁴¹, מהו ענינם של ב' הלשונות מה רבו ומה גדלו. אך הענין הוא, דמה רבו קאי על הנבראים שבעולם התחתון שיש בהם התחלקות לריבוי עצום של נבראים, שהרי בכל א' מד' הסוגים דדצח"מ יש ריבוי עצום של נבראים מינים ממינים שונים, כמו ריבוי סוגי הצמחים, וריבוי סוגי בעלי חיים, וכן במין המדבר הרי אין פרצופיהם שוים ואין דיעותיהם שוות כו'⁴². ונוסף על הפירוש הפשוט במה רבו שקאי על הריבוי שבפרטי הנבראים, שעם היותו ריבוי עצום, ה"ז בגדר מספר עכ"פ⁴³, ישנו גם הפירוש הפנימי במה רבו, שבמין א' גופא יש ריבוי מדריגות גבוה מעל גבוה עד אין קץ, כמארז"ל⁴⁴ אין לך עשב למטה שאין לו מזל למעלה המכה בו ואומר לו גדל, והמזל עצמו יש לו שורש למעלה יותר וכו'. וכן במין החי, וכמו שאמרו חז"ל⁴⁵ כי שמע קול תרנגולא לימא ברוך אשר נתן לשכוי בינה כו', והענין בזה (דלכאורה אינו מובן מהו שייכות השכוי שהוא התרנגול למדריגת בינה)⁴⁶, דאיתא בזהר⁴⁷ בפלגות ליליא כו' נפיק שלהובא דאשא כו' ועאל תחות גדפוי דתרנגולתא וקארי כו', והיינו, שקריאת התרנגול למטה נשתלשל משרשו ומקורו למעלה, והו"ע מלאך גבריאל שמעורר את הצדיקים בחצות לילה, ולמעלה יותר, שרשו מבחי' ה' גבורות דבינה שמכריזין בחצות לילה שלא תהי' עוד ירידת המלכות כבי"ע להיות ראש לשועלים, אלא תשוב לעולם האצילות להיות זנב לאריות כו'. וזהו"ע הנותן לשכוי בינה, לפי ששרשו ומקורו של התרנגול למטה הוא ממדריגת הבינה. והנה, דעת לנבון נקל ריחוק הערך של התרנגול הגשמי לשרשו ומקורו במדריגת מלאך גבריאל בעולם הבריאה, ועד לשרשו בבחי' ה' גבורות דבינה בעולם האצילות, וכדי שישתלשל משם להיות תרנגול גשמי צ"ל ריבוי ממוצעים עד אין שיעור. וכל זה הוא בפרט א' ממין החי, וכמו כן הוא

(39) לקו"ת שה"ש לו, ב. מ, ד. מב, ד. (44) ראה ב"ר פ"י, ו. מקומות שצויינו ברמ"צ נו, א. ובכ"מ.
 (40) תהלים קד, כד.
 (41) שם צב, ו.
 (42) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, ע' 216.
 א. (43) ראה גם סה"מ תרפ"ט ע' 152 ואילך.
 (44) בסה"מ תרפ"ט שם הערה 52.
 (45) ברכות ס, ב.
 (46) ראה גם סה"מ תרס"ד (הוצאת תשנ"ד) ע' קלט, ובהנסמן שם. סה"מ תרצ"ז ע' 216.
 (47) ח"ג קז, סע"ב ואילך. קעא, סע"ב.

בכל מיני החי, ובכל מיני הצומח והדומם כו'. ועז"נ מה רבו מעשיך הוי'. ומ"ש מה גדלו מעשיך הוי', הנה הלשון מה גדלו קאי על הנבראים שבעולמות העליונים, עד לעולם הבריאה, הן עולם הבריאה הפרטי, והן עולם הבריאה הכללי, שהוא ראשית ההשתלשלות⁴⁸, שהנבראים שבהם גדולים יותר עד אין שיעור לגבי הנבראים שבעולמות התחתונים.

והנה ב' סוגי הנבראים הנ"ל, הן ריבוי הנבראים (מה רבו) שבעולם התחתון והן גדולי הנבראים (מה גדלו) שבעולמות העליונים, אינם אלא מעשיך הוי', בחי' מעשה בלבד, עד"מ כח המעשה שבאדם שהוא כח היותר אחרון שבנפש, והוא רחוק בערך מכח השכל, ועד כדי כך, שכח המעשה ישנו גם אצל בעל חי, שזורק צרורות וכיו"ב⁴⁹, אלא שיש יתרון בכח המעשה שבאדם לגבי כח המעשה שבבעלי חיים, שבכח המעשה שבאדם יש התלבשות השכל. אך התלבשות השכל בכח המעשה הו"ע של ירידה והשפלה, וירידה והשפלה זו שיתלבש השכל בכח המעשה היא רק לצורך המלאכה, ואח"כ בגמר המלאכה חוזר השכל ועולה למקורו. ודוגמתו למעלה, דהנה, כתיב⁵⁰ ששת ימים עשה הוי' גו' וביום השביעי שבת וינפש, ולכאורה אינו מובן איך שייך לומר ענין של שביטה למעלה, אך הענין הוא⁵¹, שהתהוות כל העולמות שהו"ע של עשי' שיש בה התלבשות השכל (כמשל עשיית האדם כנ"ל), הוא ירידה והשפלה לפניו ית', וענין השבת הוא השביטה מהירידה וההשפלה בבחי' המעשה, כמשל עליית שכל האדם מירידתו להתלבש בכח המעשה בגמר המלאכה. ובאמת אין המשל דומה לנמשל, כי, ריחוק הערך שבין כח השכל לכח המעשה באדם הוא ריחוק של חמש מדרגות לבד, עשי' דיבור ומחשבה מדות ושכל, אבל הקב"ה רם ומתנשא מדרגת החכמה רבבות מדרגות כאלו עד אין קץ (כמבואר בשער היחוד והאמונה⁵²), וא"כ, הירידה וההשפלה היא גדולה יותר לאין ערוך. וזהו מה רבו מעשיך הוי' ומה גדלו מעשיך הוי', שהירידה וההשפלה עד לבחי' המעשה (מעשיך) היא הן בנוגע לריבוי הנבראים (מה רבו) שבעולם התחתון והן בנוגע לגדולי הנבראים (מה גדלו) שבעולמות העליונים בהשוואה, דכולא קמי' כלא חשיב⁵³, ומעלה ומטה שוין אצלו ית', כנ"ל בפירוש המשפילי גו'

(48) ראה מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלו. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ס"ע תתפ.

(49) ראה גם סה"מ תרס"א ע' קסח. ועוד. (50) ראה גם סה"מ תרצ"ז ע' 215 ואילך, ובהנמקן שם. (51) פ"ט. (52) לשון הכתוב — דניאל ד, לב. וראה זח"א יא, ב.

(48) ראה גם סה"מ תרס"א ע' קסח. ועוד. (49) ראה גם סה"מ תרצ"ז ע' 215 ואילך, ובהנמקן שם. (51) פ"ט. (52) לשון הכתוב — דניאל ד, לב. וראה זח"א יא, ב.

בשמים ובארץ. ונמצא, שההמשכה והגילוי למטה בעולם השפל להיות לו ית' דירה בתחתונים ע"י קיום המצוות למטה דוקא, אינה ירידה והשפלה גדולה יותר מההמשכה והגילוי בעולמות העליונים (שעל זה הסכימו גם מלאכי השרת באמרם תנה הודך על השמים).

(ד) **אמנם** עפ"ז צריך להבין מהו הענין שניתנה התורה למטה דוקא, ולא באופן דתנה הודך על השמים, דלכאורה, כיון שאצלו ית' שוה הגילוי בעולמות העליונים (על השמים) כמו הגילוי בעולם התחתון, שבשביל שניהם צריך להיות ירידה והשפלה אחת, הי' יכול להיות גם באופן דתנה הודך על השמים, ולמה ניתנה התורה למטה דוקא, להיות לו ית' דירה בתחתונים דוקא. אך הענין הוא, כמבואר בתניא⁵⁴ בענין שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שכך עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא שיאיר אור ה' במקום החושך והס"א כו', וענין זה שייך רק בעולם התחתון, שמצד הסתר אורו ית' וחושך כפול ומכופל כו', יש מקום לענין של בחירה, כמ"ש⁵⁵ נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב וגם הפכם, כדי שיהי' ובחרת בחיים⁵⁶ [ולהעיר מהידוע⁵⁷ ששרש ענין הבחירה הוא מבחי' נעלית ביותר, שהו"ע הבחירה למעלה, אתה בחרתנו כו'], שזוהי כללות עבודת האדם לאכפיא ס"א כו', שע"ז נשלם רצונו ית' להיות לו נחת רוח כו'. וכל זה אינו שייך בעולמות העליונים, אצל מלאכים, שהרי מלאכים אין להם בחירה⁵⁸, וכל מציאותם היא אלקות, והם רק שלוחי ההשפעה, ועל שם זה נקראים בשם מלאכים, דמלאך היינו שליח⁵⁹. וזהו כללות הענין דמתן תורה למטה דוקא, כמ"ש⁶⁰ וירד הוי' על הר סיני, בעולם שיש בו ענין הירידה למצרים, ויש בו יצה"ר (כנ"ל ס"ב), כי ע"י ברור היצה"ר באופן דאתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא, נשלמת הכוונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. וענין זה נעשה ע"י קיום המצוות, כמשנת"ל שכל המצוות נקראים בשם צדקה (ומקיימי המצוות נקראים בשם צדיקים) לפי שענינם הוא להחיות רוח שפלים, להמשיך אלקות מלמעלה למטה, שזהו"ע דרך הוי', דרך ומבוא להמשכת וגילוי אוא"ס עד למטה ביותר.

(54) פל"ו (מה, סע"ב ואילך).

(55) נצבים ל, טו.

(56) שם, יט.

(57) לקו"ת אמור לח, ב.

(58) תניא רפ"ט.

(59) ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

(60) יתרו יט, כ.

ה) **והנה** סדר ההמשכה והגילוי דאוא"ס למטה (דירה בתחתונים) ע"י קיום המצוות שנקראים בשם דרך הוי', הוא ע"ד סדר ההמשכה והגילוי דשם הוי', שיש בו ד' אותיות, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שמורה על צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות⁶¹. וביאור הענין, דהנה, כללות המצוות הם בג' הבחינות דמחשבה דיבור ומעשה, כידוע שרוב המצוות תלויים במעשה, ויש מצוות התלויים בדיבור, ויש גם מצוות התלויים במחשבה. ובפרטיות יותר, יש בכל מצוה בפני עצמה ג' הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, שהרי בכל מצוה יש כוונת המצוה (מחשבה), ברכת המצוה (דיבור), ומעשה המצוה. וכשם שבכללות המצוות הנה רוב המצוות הם במעשה, והמצוות התלויות בדיבור מספרם מועט, והמצוות התלויות במחשבה מספרם מועט עוד יותר, כן הוא גם בכל מצוה פרטית, שהעיקר הוא קיום המצוה במעשה, וברכת המצוה היא רק מדרבנן⁶², וכוונת המצוה, שאינה מעכבת⁶³ (מלבד בכמה מצוות שהכוונה בהם היא חלק מהמצוה עצמה⁶⁴), היא ע"ד הידור מצוה בלבד. ובכללות יותר ישנה גם החלוקה דכללות עבודת היום שהתחלתה בעבודת התפלה בכוונת הלב, ענין המחשבה, ומבית הכנסת לבית המדרש⁶⁵, לימוד התורה בדיבור, ואח"כ הנהג בהם מנהג דרך ארץ⁶⁶, שהו"ע הקיום במעשה. אמנם, כדי שיוכל להיות כללות הענין דקיום המצוות בכל ג' הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, צריך להיות הקדמת הביטול דקבלת עול מלכות שמים, כמארז"ל⁶⁷ קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי. והנה, ד' ענינים אלו, הביטול דקבלת עול מלכות שמים וקיום המצוות במחשבה דיבור ומעשה, הם כנגד ד' אותיות שם הוי'. והענין בזה, דקיום המצוות במחשבה דיבור ומעשה הם כנגד ג' האותיות הו"ה שיש בהם ציור של המשכה והתפשטות כו', והם כנגד ג' עולמות ביי"ע⁶⁸. והביטול דקבלת עול מלכות שמים הוא ע"ד הצמצום דנקודת אות יו"ד דשם הוי', והוא כנגד עולם האצילות⁶⁷. וכמו שבשם הוי' פועל היו"ד על ג' האותיות הו"ה, שהרי לשון מהוה שבשם הוי' הוא בג' האותיות הו"ה, והיו"ד שבתחלתו משמשת על הפעולה שהיא בלשון הוה ותמיד (כדפרש"י על

61) ראה לקו"ת בשלח א, א. ובכ"מ.

62) ברכות טו, א.

63) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ה.

64) מכילתא יתרו כ, ג.

65) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1128. וש"נ.

66) ראה ע"ח שער מב (שער דרושי

67) ראה ב"ח או"ח סימן ח. סימן תרכה.

68) אבי"ע פ"א.

הפסוק⁶⁹ ככה יעשה איוב כל הימים)⁷⁰, כן הוא בנוגע לקיום המצוות, שהביטול דקבלת עול מלכות שמים (שהוא בדוגמת היר"ד) פועל ונמשך בתמידות בהמחשבה דיבור ומעשה שבמצוות (שהם בדוגמת היר"ה), והוא הקיום שלהם. וע"ד⁷¹ שאמרו חז"ל⁷² אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי', ומבואר בע"ח⁷³ שמי קאי על בינה, והפירוש דמי שממית עצמו עלי' הוא שבחי' מי (בינה) עצמו ממית עצמו על התורה, והיינו⁷⁴ כמארז"ל⁷⁵ הרוצה שיחי' ימית את עצמו, והו"ע למסור נפשו בק"ש באחד, ביטול הרצונות מכל וכל, שע"ז דוקא נעשה הקיום להתורה, שע"י עבודתו בקיום התומ"צ ימשיך גילוי אוא"ס עד למטה, שיומשך ויתגלה הענין דאני הוי' לא שנית⁷⁶, שהו"ע המשכת אות יו"ד שכנגד עולם האצילות בג' אותיות הו"ה שכנגד ג' עולמות בי"ע, להיות לו ית' דירה בתחתונים.

(ו) **ועפ"ז** יובן מה שמצינו במתן תורה שכדי שיוכל להיות הגילוי דוירד הוי' על הר סיני, שיומשך אלקות בעולם ע"י התומ"צ, הוצרכה להיות השלימות דבני' במספר ששים ריבוא דוקא⁷⁷, כמארז"ל⁷⁸ אילו היו ישראל ששים ריבוא חסר א' לא ניתנה תורה לישראל. ועד"ז בנוגע לזמן מ"ת בכל שנה, שלעולם קורין קודם חג השבועות פרשת במדבר⁷⁹, שבה מדובר ע"ד מנין בני' במספר ששים ריבוא, שבו תלוי כללות הענין דמ"ת בכל שנה, גם לאחרי שמספר בני' הוא הרבה יותר מששים רבוא, כמ"ש⁸⁰ ה' גו' יוסף עליכם ככם אלף פעמים, כי, ההוספה והריבוי במספר בני' הוא רק בחי' ענפים, אבל השרשים הם ששים ריבוא⁸¹, לא פחות ולא יותר⁸². והענין בזה, שמספר ששים ריבוא קשור עם פרטי האותיות דשם הוי', ונעשה על ידם. דהנה, ידוע שכל המשכה הנמשכת מאוא"ס הו"ע אות וא"ו, שצורת אות וא"ו מורה על ההמשכה מלמעלה למטה⁸³, וההמשכה היא בבחי' ה"א. אך כדי שיומשך הוא"ו

69) איוב א, ה.	אדה"ז תק"ע (ע' צה ואילך).
70) תניא שעהיה"א רפ"ד.	78) מכילתא יתרו יט, יא. דב"ר פ"ז, ח.
71) ראה גם סה"מ תרכ"ו ע' קיג.	79) רמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. טושו"ע
72) ברכות סג, ב.	או"ח סתכ"ח ס"ד.
73) שער כ (שער המוחין) פ"ג.	80) דברים א, יא.
74) ראה גם אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תערב.	81) ראה גם תניא פל"ז (מח, א).
75) ראה תמיד לב, א.	82) ראה סה"מ תק"ע ע' קד. סה"מ
76) מלאכי ג, ו.	תרע"ח ע' שיב ואילך.
77) בהבא לקמן — ראה סה"מ תרכ"ו ע' קיב. וראה גם ד"ה שאו את ראש במאמרי	83) תניא אגה"ת פ"ד.

של שם הוי', צריך שיהי' כלול גם מאותיות יו"ד ה"א של שם הוי' נוכחו שהוא בעבודת האדם, שכדי שיומשך מהמדות (אות וא"ו) למעשה (אות ה'), צריך להיות תחילה ההתבוננות במוחי, שהו"ע אותיות י"ה, הנסתרות להוי' אלקינו⁸⁴, דאינון דחילו ורחימו דבמוחא ולבא⁸⁵]. וכאשר אופן ההתכללות הוא שהוא"ו כלול מיו"ד ה' פעמים, נעשה מספר ששים ריבוא. כי, כשהוא"ו כלול מיו"ד פעם אחת הוא מספר ששים, וכשכלול מיו"ד פעם שני' הוא שש מאות, וכשכלול מיו"ד פעם שלישית הוא מספר שש אלף, וכשכלול מיו"ד פעם רביעית הוא מספר שש ריבוא, וכשכלול מיו"ד פעם חמישית הוא מספר ששים ריבוא. וזהו הענין דדרך הוי' כפי שהוא בנוגע למספר בני"ו שנקראים צדיקים ע"ש שמקיימים המצוות, ע"ד ובדוגמת דרך הוי' שבמצוות עצמם שנקראים צדקה כיון שעל ידם נמשך ואו"ס למטה להחיות רוח שפלים.

ז) ויש להוסיף ולבאר הענין דדרך הוי' (דרך ומבוא להמשכת וגילוי או"ס ע"י הקדמת היו"ד להו"ה, שהו"ע הביטול דקבלת עול מלכות שמים והמס"נ דק"ש שלפני קיום המצוות במחשבה דיבור ומעשה, כנ"ל ס"ה) כפי שהוא בנוגע לכללות הענין דמ"ת, שכדי שיוכל להיות המשכת וגילוי או"ס ע"י מ"ת, הוצרך להיות תחילה הענין דיציאת מצרים וספירת העומר.

והענין בזה, דהנה כתיב⁸⁶ משכני אחריו נרוצה הבאני המלך חדריו וגו', וידוע⁸⁷ שמשכני קאי על יציאת מצרים, שהו"ע הגילוי מלמעלה לעורר את נפש האלקית, אבל נפש הבהמית לא נתהפכה עדיין, שזהו מש"נ ביציאת מצרים כי ברח העם⁸⁸, מפני שהרע הי' עדיין בתקפו כו'⁸⁹, ולכן נאמר משכני לשון יחיד, דקאי על נפש האלקית בלבד. אמנם, תכלית הכוונה היא שיהי' גם הבירור דנפש הבהמית, ובשביל זה ירדה הנשמה למטה, כידוע⁹⁰ שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל, וירדה לעוה"ז רק כדי לברר את הגוף ונפש הבהמית. וזהו שממשיך בכתוב אחריו נרוצה, לשון רבים, בשני הרצונות דנפש האלקית ונפש הבהמית,

(תו"מ ח"ג ע' 64 ואילך). וש"נ.

88 בשלח יד, ה.

89 תניא פל"א.

90 תניא פל"ז (מח, ב) — מעץ חיים

שער כו (שער הצלם) ספ"א.

84 נצבים כט, כח.

85 ראה תקו"ז ת"י (כה, ב). לקו"ת פ'

ראה כט, א.

86 שה"ש א, ד.

87 לקו"ת ויקרא ב, סע"ד ואילך. סה"מ

תרנ"ה ע' קעב ואילך. ד"ה וספרתם תשי"א

וענין זה נעשה ע"י העבודה דספירת העומר, שהו"ע בירור ז' המדות (כפי שכל א' כלולה מז') דנפש הבהמית שיתהפכו לקדושה. והיינו, שלאחרי הגילוי מלמעלה לנפש האלקית בלבד ביציאת מצרים, באה גם העבודה דבירור נפש הבהמית בספירת העומר (וכמו שהוא בירידת הנשמה למטה, שבהיותו במעי אמו נר דלוק לו על ראשו וכו')⁹¹, שזהו גילוי לנפש האלקית, ואח"כ בצאתו לאויר העולם, מתחילה העבודה דבירור הגוף ונה"ב). ונמצא, שכללות הענין דיציאת מצרים וספירת העומר הו"ע אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא, שע"ז נעשה אח"כ הגילוי דמ"ת, שהו"ע הבאני המלך חדריו.

וביאור הענין, דהנה, ידוע שע"י בירור נפש הבהמית באופן דאתכפיא ואתהפכא כו' מגיעים למעלה ביותר, לפי ששרש נפש הבהמית הוא למעלה יותר משרש נפש האלקית, שלכן ירדה למטה יותר, כמשל נפילת החומה שהאבן שבראש החומה נופלת למרחוק יותר כו'⁹². וע"ד⁹³ היתרון כח שיש לבחי' אופנים על בחי' שרפים, דעם היות שהשרפים בבריאה והאופנים בעשי', מ"מ, מתנשאים האופנים ברעש גדול לעומת השרפים, שע"י הרעש שלהם מפני העדר ההשגה כו', ה"ה מתנשאים למעלה מהשרפים, משום שבאמת שרשן ממקום נעלה יותר מבחי' השרפים. וכן הוא בנוגע לנפש הבהמית, ששרשה מפני שור שבאופנים, שכחה רב ועצום יותר מכח נפש האלקית, לפי ששרשה היא למעלה יותר. וזהו תכלית ירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, כי מצד הריחוק והעלם והסתור כו' נעשה אצלה גודל הרעש דצעק לבם אל הוי"ו⁹⁴, היינו, שבירידתה למטה נעשה אצלה היתרון שבעבודת בעלי תשובה לגבי עבודת הצדיקים (כי הנשמה בעודה למעלה היא בבחי' צדיקים שטבעם לעלות אל ה'), דמשכין לי' בחילא יתיר⁹⁵, וכידוע⁹⁶ שענין התשובה אינו דוקא במי שחטא ח"ו, אלא ע"ד מ"ש⁹⁷ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שמצד הריחוק וההעלם והסתור שבירידת הנשמה למטה, נעשית ההשבה בתוקף הרצוא, בחילא יתיר. ועוד זאת, שבכח זה דוקא נעשית המשכת וגילוי אלקות ע"י קיום המצוות, שהרי המצוות מצד עצמם הם מעשים גשמיים, ואם יעשה אותם איש אשר לא מבנ"י אינם

91 נדה ל, ב.

92 לקו"ת פ' ראה יט, ג.

93 ראה לקו"ת האזינו עד, ג ואילך.

94 איכה ב, יח.

95 זח"א קכט, ב.

96 ראה לקו"ת דרושים לר"ה ס, ד.

97 סה"מ תרח"ץ ע' יג. וש"נ.

97 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.

מצוות כלל⁹⁸, אלא דוקא כשישראל מקיימים אותם אזי הם מצוות שממשיכים על ידם גילוי אלקות, וענין זה נעשה בעיקר מצד תוקף הרצוא שנעשה בהנשמה בירידתה למטה, שמצד זה בכחה להמשיך גילוי אלקות ע"י מעשה המצוות⁹⁹. וזהו שהקדמה למ"ת היא ע"י יציאת מצרים וספירת העומר, כי ע"י בירור נה"ב באופן של אתכפיא ואתהפכא בתוקף הרצוא כו' (שזהו"ע דיציאת מצרים וספירת העומר), הוא הנתנית כח להמשיך גילוי אלקות למטה ע"י קיום התומ"צ (שזהו"ע דמ"ת). וענין זה הוא ע"ד המס"נ דק"ש והקבלת עול מלכות שמים, שהו"ע אות יו"ד דשם הוי', שצ"ל בהקדמה לקיום המצוות במחשבה דיבור ומעשה, שהו"ע הו"ה דשם הוי'. והיינו, שההקדמה דיציאת מצרים וספירת העומר למ"ת הו"ע דרך הוי' שבכללות הענין דמ"ת. ומזה נמשך גם הענין דרך הוי' (הקדמת היר"ד להו"ה) בעבודתם הפרטית של בני", הן בעבודת הצדיקים, ע"י הקדמת המס"נ דק"ש באופן של ביטול הרצון מכל וכל, והן בעבודת בעלי תשובה, ע"י הקדמת הענין דאתכפיא, שהוא ע"ד המס"נ דק"ש, דמה לי¹⁰⁰ קטלא פלגא כו'¹⁰¹, שענין זה מגיע ומעורר למעלה כו', ועי"ז יוכל להיות אח"כ המשכת וגילוי אלקות למטה ע"י פעולת בני", ועמך כולם צדיקים, במעשה המצוות שנקראים צדקה, להחיות רוח שפלים, כנ"ל בארוכה.

(ח) וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך וגו' וישבת אצל אבן האזל, דהנה, הענין דאבן האזל, האי עלמא דאזלינן מיני', שעל ידו נעשים בבחי' מהלכים (כנ"ל ס"א), הוא בעיקר¹⁰² מצד תוקף הרצוא, בחילא יתיר, שבבירור נה"ב באופן של אתכפיא ואתהפכא, שבא מצד ההעלם וההסתר שבירידת הנשמה למטה, למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם דוקא. וזהו גם הענין דמחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך, שכדי להיות מולד הלבנה מחדש, שהו"ע המשכת אור חדש מהשמש ללבנה, צ"ל תחילה ענין הביטול, יפקד מושבך, שזהו ע"ד הקדמת הענין דאתכפיא כו', שע"ז נעשה המשכת האור ע"י מעשה המצוות. ואופן ההמשכה הוא ע"י שם הוי', דרך הוי', כמרומז במ"ש ויאמר לו יהונתן (לרוד), דיהונתן הוא יה"ו נתן, שיש בו ג' אותיות יה"ו

98 ראה תו"א שמות נג, ד. ובכ"מ.

101 ראה תו"א בשלח סא, סע"ב.

99 ראה לקו"ת שם עה, ג.

102 ראה גם אוה"ת שה"ש ח"ב ע'

תרעג.

100 ב"ק סה, א.

דשם הוי', ונתן בגימטריא ת"ק, שזהו המספר דה"א אחרונה בהכאה¹⁰³ (והוא ע"ד הענין דמהלך ת"ק שנה שבין רקיע לרקיע כו'¹⁰⁴), וכל זה נמשך לדוד, ספירת המלכות, שהוא ג"כ אות ה' אחרונה דשם הוי', אבל כפי שנעשית מקור לעולמות ביי"ע¹⁰⁵, ועד לעוה"ז התחתון, שבו דוקא נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

104 חגיגה יג, א.
105 המשך והחרים שם.

103 מאו"א יו"ד, נד. אוה"ת בראשית יא,
א. המשך והחרים תרל"א ע' סט.